

Az Iskolapolgár Alapítvány archívumából

Beszámoló hat tételben

az ST Általános Iskola Igazlító Napjának folyamatáról

I. Az iskola egyik pedagógusa megismerkedett az ún. igazlító technológiával. Több csatornán és részletben megkísérelte tájékoztatni a kollégákat és a diákokat. Meglehetősen értetlenséget és érdektelenséget tapasztalt ugyan a pedagógusok részéről, kifejezett elutasítással viszont nem találkozott. Az igazgató aggódott ugyan kissé, de inkább bátorította a kezdeményezőt. Vágjon bele, hiszen a gyerekek lelkesek, tettekre szék.

II. A pedagógus (nevzzük Zsuzsa néni) a megismert minták alapján összehozta a Koordinátor Csoportot (KOOCS), s nekilátta a szabályok (forgatókönyv) kidolgozásának. Viták után, de mégis gyorsan elkészült a szabályzat, s megkezdődött a folyamat.

A forgatókönyvet kifüggesztették.

„Az iskolában lévő 'gondok', problémák megoldására az 1993/94-es tanévben megpróbáljuk az Igazlító Nap megszervezését. (Az Okt. Tv. 11. 1/9. pont ért.)

1. Szervező, koordinátor csoport megalakítása megbízás, vállalás útján. A KOOCS tagjai: S.I., B.É. nyolcadik osztályos tanulók P.L., V.P., B.E., B.L. hetedik osztályos tanulók, D.U. hatodik osztályos tanuló

2. Az Igazlító Napon résztvehet minden iskolapolgár, aki javaslatát, problémáját 1994. február 21-én 14 óráig a szervezőknek leadja.

– Képviselőjelölt lehet bármely iskolapolgár (tanár, diák, dolgozó) mások vagy önmaga jelölése által;

– a koordinátor képviselőseget nem vállalhat;

– képviselő lesz az a képviselőjelölt, aki legalább egy probléma vagy javaslat, kérés képviselését elvállalja, s ezt a főkoordinátornak (S.I.) február 28-ig jelzi;

– amelyik probléma javasolt képviselője (képviseletjelöltje) a probléma képviselését nem vállalja, az a probléma automatikusan kiesik. Az elvállalt problémát a KOOCS 1994. március 4-én jelzi az iskolapolgárok számára.

3. A szervezőkhöz 1994. február 21-ig eljutott problémák, javaslatok közül a KOOCS az általa odaillőnek ítél (nem sértő, nem személyeskedő) problémát szöveghűen (helyesírási hiba nélkül) folyamatosan listázza. A listák az Igazlító Nap végéig a falújságon maradnak.

4. A képviselők joga kiválasztani azokat a javaslatokat, problémákat, amelyeket az igazlító Napon megjelentetnek. Határidő: március 8.

5. A kiválasztott problémát, javaslatot 1994. március 11-ig a KOOCS megbízottja írásban juttatja el a címzetthez. A címzett az Igazlító Napon a számára meghatározott időben és időtartamban válaszol (akadályoztatása esetén írásban küldheti el választát).

6. Az Igazlító Nap időpontja: 1994. március 18. (péntek) 14,30 órától.

7. A képviselők a KOOCS tagjaival megegyezve, a meghívottaknak eljuttatják meghívójukat.

8. A résztvevők az Igazlító Napon csak a címzettek, meghívottak, a szavazólappal rendelkező résztvevőket engedik be.

(Érdeklődők csak előzetes egyeztetés után juthatnak be, de sem szavazattal, sem hozzászólási joggal nem rendelkeznek.)

9. Az Igazlító Napon (miután a képviselő elmondta kérését, problémáját, javaslatát) a címzett a nyilvánosság előtt adja elő választát. A választ az arra jogosultak szavazással értékeli (elfogadják, részben fogadják el vagy elutasítják).

10. A szavazás eredményét 1994. március 19-én reggel 8 óráig a KOOCS köteles nyilvánosságra hozni.

11. Az Igazlító Napról a KOOCS 1994. március 31-ig köteles a jegyzőkönyvet elkészíteni, 1 példányát az iskolai könyvtárban elhelyezni, hogy ott bárki megtekinthesse. Köteles megőrizni a képviselők feljegyzéseit, a problémalistákat."

III. A játékszabályok szerint elkészült az első problémalista.

„Ha nem csinálunk meg valamit, miért rajtunk kéri számon a tanárok, ha meg sem mondják, mit kellene megcsinálni?"

Miért szabad megszegyeníteni a gyereket egy tanárnak? Miért cikiznek ki a tanárok egyes gyerekeket?

Miért van az, hogy tornaórán olyan sokat kell tornázní? Eddig sokkal többet játszottunk.

Miért késhetnek a tanárok reggel, ha a tanulók nem?

Miért húzgálhatja a haját a tanár a gyerekeknek? Miért verekszenek a tanárok?

Miért kaphat ugyanazért a vétségért egyest a rossz tanuló, a jó pedig nem?

A tanár miért ülteti kedvencét az ölébe, amíg nekünk tornázní kell?

Ha a tanárunk megsértődik valamiért, megetheti, hogy nem tart tovább órát?

Miért ülhetnek a nevelők a tanári asztalra vagy a pad tetejére, ha mi nem? Állítólag mi ezzel rongáljuk az iskola vagyonát.

Tudjuk, hogy a nevelőknek joga van ahhoz, hogy munkájukat megszervezzék, de miért nem hallgatnak meg bennünket? Miért nem foglalkozik velünk az osztályfőnökünk?

Miért mondják a tanárok, hogy nekünk semmilyen jogunk nincs, ha Zsuzsa néni azt állítja, hogy van?

Miért van az, hogy ha a tanárunk nem tud fegyelmezni az órán, mi kapjuk a rossz jegyet a magatartási füzetbe?

Van olyan óránk, hogy azt sem tudjuk, hol járunk az anyagban, olyan nagy a rendetlenség.

Van-e joga egy tanárnak hátsó felén rugdosni a gyereket?

Miért felel egy tanuló sokszor 40 percig, így az új anyagra 5 perc jut?

A tanulóknak miért csak kötelességeik vannak? Jogaik miért csak a felnőtteknek vannak?

Miért olyan igazgálgatlanok a tanárok? Miért élnek vissza a hatalmukkal?

Az osztályfőnökünk mostanában egyre kevesebbet törődik velünk, a hirdetéseit is az utolsó pillanatban közli.

Miért használnak testi fenytést a tanárok?

Csak a tanulóknak kötelessége becsengetés után a tanterembe menni? A tanároknak nem?

Szeretnénk, ha nem büntetne minket tanító néni feltartott kézzel olyan sokáig, mert óra végéig majdnem összeesünk.

Ne tessék a fülünket, a hajunkat húzgálni, inkább tessék fekete pontokat osztogatni.

Miért szabad egyseseknek lesni? Aki nem mer így csak rossz jegyet kaphat.

A szorgalmi munkánkat miért nem nézi meg a tanárunk? Miért nem kaphatunk valamit a szorgalmi munkánkra?"

IV. Felrobbant a világ. A folyamat elakadt az első problémalistánál. Zsuzsa néni azt írta: „az iskola vezetősége úgy látta, hogy a nevelők nem értek meg az Igazlító Nap megrendezésére. Az iskola igazgatója haladékat kért a gyerekektől. Igérte, hogy a nevelőkhöz eljuttatja a leírt problémákat, s hogy változtatni fognak eddigi magatartásukon.”

V. Zsuzsa néni nagyon nehezen döntött. A gyerekek végig akarják vinni a folyamatot. Ő igazat ad nekik. Segíteni szeretne. De azt is látja: nem tudja megvédeni őket. Tanácsot kér, vívódik, körbejár és konzultál. Kevesen bátorítják. Vagy ha bátorítják, hát nem tudnak vagy nem akarnak mellé állni. Ezért kényszerűségből lefújja a folyamatot. Megkísérli tárgyilagosan papírra vetni tapasztalatait.

„Joggal vetődhet fel a kérdés, hogy a szabad világban, a demokráciában miért kell a névtelenség védőbástyája mögé bújni annak a gyermeknek, aki megfogalmazza – né tán közérdekű – problémáját. Mert a tapasztalatok azt mutatják, hogy ma még nincs demokrácia a magyar iskolákban. Mert még mindig akadnak olyan autokrata pedagógusok, akik 'véres bosszúval' torolják meg, ha a gyermek kritikai észrevételre meri nyitni száját. (Szerencsére egyre kevesebb az ilyen pedagógus.) Tanulásképpen az igazgató feljegyzéseit szeretném teljes egészében közölni.

»Az Igazlító Nap-ügy. A játékszabályok pedagógusok általi durva megsértésének következményei:

1. Ezek a pedagógusok cselekedeteikkel lehetetlenné teszik, hogy valaha is rendeződjön viszonyuk tanítványaikkal. Márpedig normális tanár-diák viszony nélkül nemhogy eredményes munkát, de nevelő-oktató munkát egyáltalán nem lehet végezni.

2. Ezek a nevelők készüljenek fel arra, hogy a gyermeki bizalom további romlása miatt növekvő fegyelmezési gondjaik lesznek. Ezeket a gondokat kizárólag önmaguknak köszönhetik, nekik is kell megoldaniuk, ne is számítsanak a kollégák segítségére, az igazgatót pedig jobb, ha fel sem keresik tanítványaik fegyelmi ügyeivel.

3. Ezek a pedagógusok a tanítási órákon is óhatatlanul rákényszerülnek fegyelmező intézkedésekre. Ne csodálkozzanak majd azon, ha a fegyelmező intézkedéseik során – bármennyire igazuk legyen is – minden gyermek 'bosszúállásnak' fogja minősíteni eljárásukat. Ennek következtében várható a szülők feljelentései, amik során ezek a kollégák nem lesznek képesek bizonyítani, hogy nem a 'bosszúállás' vezette őket.

4. Ha ezek a kollégák – bármennyire indokoltan is – a gyermek és a szülő által vártnál alacsonyabb fokon minősítik a tanulók tanulmányi munkáját, azaz a gyermekek gyenge osztályzatot kapnak, azt a szülők és a gyermekek ugyancsak 'bosszúállás'-nak fogják minősíteni. Tehát ezek a kollégák ne csodálkozzanak, ha a szülők azt kérik majd, hogy ők ne tartsák a gyermekeiket. Ebben az esetben a szülők kérésének eleget kell tenni, mert különben elviszik a gyermekeiket iskolánkból.

5. Ha ezen kollégák miatt a szülők elviszik gyermekeiket iskolánkból, az a fejkvótarendszerű finanszírozás miatt nem csupán erkölcsi, hanem súlyos anyagi veszteséget is jelent. Kevesebb tanuló – kevesebb pénz, kisebb költségvetés. Akkor pedig ezek a kollégák nem kívánhatják azt, hogy az általuk előidézett kevesebb pénz miatt más pedagógusok kerüljenek az utcára.

Kérem ezeket a kollégákat, hogy vonják le a szükséges következtetéseket.

X.Y. igazgató «

Senkinek sincs joga megütni egy gyereket pusztán azért, mert a gyermek életévének száma nem érte el a tízennyolcat. A pedagógus esetében a pofozkodás, a gyermek bánálmódja konkrét szakmai és jogszabályt sért, s ezért súlyos fegyelmi vétség. A közoktatásról szóló LXXIX. törvény 10. paragrafusának (2) bekezdése kimondja, hogy „a gyermek, illetve a tanuló személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben kell tartani és védelmet kell számára biztosítani fizikai és lelki erőszakkal szemben. A gyermek és a tanuló nem vehető alá testi fenyegetésnek, kizárásnak, kegyetlen, embertelen megalázó büntetésnek vagy bánásmódnak.” A 19. paragrafus (1) bekezdése kifejezetten a pedagógus kötelességei között tartalmazza, hogy 'a gyermekek, tanulók emberi méltóságát és jogait tartsa tiszteletben'.

VI. És a világ még tovább. Biztosan lesz nevelési értekezlet a gyermekek jogairól. (Előbb-utóbb. Talán kétévénként kerül sorra. Rituálisan.) Az osztályfőnökök ebéd közben vagy akár nagytiszteletű külső szakértő előadása után okosakat fognak gondolni. S talán mondani is. Lehet, hogy egyik-másik nevelő fásultságán áttör pedagógusnap tájékan egy gyorsan felejthető nyugtalanító kérdés. De inkább az F kategóriáról folyik a szó. A túlterheltségről. Meg arról, milyen ádázak, hálátlanok a diákok. A szülők meg vagy nem is néznek az iskola felé, vagy bejárnak követelőzni és fenyegetőzni. A világ megy tovább. Igaz, olykor kényelmetlen, hogy ellenükre és nélkülük változik. Azzal is elégedetlenek, hogy számos alkalmatlan képviselő és politikus keseríti az életüket. Nem értik miért van ez így. Hiszen azt hallják: demokrácia van, meg jogállam. Szabad véleményt nyilvánítani. A kérdésekre jár az érdemi válasz. No hiszen. Ez csak sóder. Majd hiszik, ha látják.

Kiegészítés

Zsuzsa néni eközben és mindenek ellenére kemény munkával (számos kolléga gyanakkvasától kísérvé) elkészítette az iskola diákönkormányzatának Működési Szabályzatát. Pontosabban hosszú, részletező viták során, meglepően aktív diákközreműködéssel nehezítve/támogatva letisztázta a tervezetet. Íme:

Preambulum

A ST Általános Iskolában a tanulók osztályonként meghozott döntése alapján diákönkormányzat működik.

A diákönkormányzat célja a Közoktatási Törvény 63. paragrafusa értelmében, – tekintettel az utóbbi időben lezajlott történelmi jelentőségű változásokra és ezekből eredő demokratikus alapelvekre

- a) a tanulói jogok és kötelezettségek összhangjának következetes biztosítása
- b) a tanulók érdekképviseletének és érdekvédelmének megszervezése,
- c) az iskolai közéletben részvétel lehetőségének megteremtése és támogatása,
- d) a tanulók megismertetése a modern polgári demokrácia elméletével és gyakorlatával, az önkormányzati jogok gyakorlása útján felkészítés a demokratikus állampolgári jogok gyakorlására.

E célok elérése érdekében az iskola tanulói közösségeinek választott képviselőiből álló testülete a diáktanács (önkormányzat)

Működési Szabályzatát

az alábbiakban állapítja meg

I. Általános rendelkezések:

– a diákönkormányzat tevékenységében alanyi joron részt vehet az iskola valamennyi tanulója

– diákképviselési rendszerét 3. osztálytól kezdve működteti

– az 1-2 osztályosokat is megilleti a diákképviselési és érdekképviselési jog, véleményüket, javaslataikat képviselők útján elmondhatják

– senkit sem érhet hátrány azért, mert az önkormányzati munkában részt vesz, különösen, ha abban választott tisztséget visel

– a diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének meghallgatásával maga dönt saját működéséről és szerveinek hatásköréről

– dönt egy tanulás nélküli munkanap programjának meghatározásában.

II. A diákönkormányzat szervezete (szervei)

– a diákközgyűlés

– az osztályközösségek, ill. 15 főnél nagyobb egyéb csoport

– a diáktanács, képviselőtestület.

III. A diákközgyűlés

1. A diákközgyűlés az önkormányzat legfőbb szerve, amely az önkormányzat tevékenységében alanyi joron résztvevő tanulók összességéből áll.

2. A diákközgyűlés szükség szerint, de évente legalább egy alkalommal ülésezik, a közgyűlés nyilvános.

3. A közgyűlés határozatképes, ha a tanulók legalább 50%-a jelen van. Határozathozatalhoz elegendő a nyílt szavazás, az egyszerű szótöbbség.

4. A közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartozik

– döntés a DÖK létrehozásáról és megszűnéséről

– döntés saját működéséről és szerveinek hatásköréről

– a tanulói diáktanács megválasztásáról

– a DT beszámoltatása a két közgyűlés között végzett munkáról

5. A közgyűlés bármely más, diákönkormányzat hatáskörébe tartozó kérdést is napirendjére tűzhet.

6. A diákközgyűlést összehívhatja a diáktanács

– saját kezdeményezésére

– DÖK segítő tanár kérésére

– ha a tantestület kéri

– ha a diákönkormányzat tagjainak 40 %-a ok és cél megjelölésével írásban kéri

7. A diákközgyűlés napirendjére kell tűzni minden olyan ügyet, melyet a jelenlévő tanulók több, mint fele kér.

8. A diákközgyűlésre a tanulókon kívül – tanácskozási joggal – meg kell hívni az iskola igazgatóját, az önkormányzat munkáját segítő tanárt, illetőleg mindazokat, akiket a napirendre tűzött ügyek érintenek.

9. A közgyűlésről jegyzőkönyvet kell vezetni, amely tartalmazza a közgyűlés helyét, időpontját és napirendjét, a megjelentek számát, az elhangzott előterjesztések, javaslatok lényegét és a hozott határozatokat a szavazatok számának feltüntetésével. Aláírási joggal a DT titkára rendelkezik, hitelesíteni a DT tagok közül két megbízott tanuló jogosult. Ellenjegyzési joggal a diákönkormányzatot segítő tanár rendelkezik.

IV. Diákközösségek (osztályközösségek)

1. Az iskola 3. osztályától az osztályközösségek, valamint az iskolában működő szakcsoportok

2. Az osztályközösségek maguk döntenek belső önkormányzati ügyekben

– megválasztják képviselőjüket

– döntenek, hogy létrehozzák-e osztályvezetőségüket

– megválasztják a vezetőség tagjait, meghatározzák megbízatásuk tartalmát

– joguk van véleménynyilvánításra (jutalmazás és fegyelmező intézkedések)

3. A diákközösséget megillető jogok körében a közösséget titkára képviseli (ő a képviselő)
 – a képviselő a közösség szóvivője, köteles minden ügyben választóinak véleményét kikérni, tevékenységéről a közösséget tájékoztatni
 – a képviselő diákönkormányzati tisztségviselőnek minősül

V. Diákönkormányzat (iskolai)

1. Az osztályközösségek választott vezetőiből álló önkormányzati szerv, mely saját működési szabályzata szerint működik.

– Üléseire tagjain kívül meg kell hívni az iskola igazgatóját, a diákönkormányzat munkáját segítő tanárt (mindazokat, akik a napirendre tűzött ügyek érintenek).

– Az ülések nyitottak, a tanácskozásban való részvételre (hozzászólásra) csak a képviselők és az állandó meghívottak jogosultak.

– A meghívott(ak) az őt érintő ügyben jogosult(ak) hozzá-szólásra.

2. A diákönkormányzat szükség szerint, de legalább havonta kétszer ülésezik.

– Határozatképes az ülés, ha a testület tagjainak legalább kétharmada jelen van.

– Határozatait általában nyílt szavazással, egyszerű szótöbbséggel hozza.

– Az üléseket a diáktanács titkára vezeti.

3. A diákönkormányzat hatásköre

Dönt

– éves költségvetéséről,

– költségvetési beszámoló elfogadásáról,

– vezetőjének választásáról, a választás szabályairól,

– iskolarádió (és újság) feladatainak meghatározásáról,

– főszerkesztők megbízatásáról, felmentéséről.

Egyetért

– a tanórán kívüli foglalkozások szervezeti formáival, rendjével, időbeosztásával,

– a tanulók szervezett véleménynyilvánítási formáival,

– a tanulók jutalmazási elveivel,

– a tanulók kitüntetésével,

– a társadalmi munkák, környezetvédelmi programok szervezésével,

– egy tanítási nélküli munkanap programjának meghatározásában,

– a házirend megállapításában.

Véleményt nyilvánít

– pályázatok, versenyek meghirdetésével kapcsolatban,

– fakultációk megválasztásában,

– iskolai hagyományok építésében.

Javaslattevési jog

A diákönkormányzat javaslattal élhet az iskolai élettel kapcsolatos minden kérdésben és ügyben.

A diákönkormányzat küldötte az iskolaszékbe csak a tanulói jogviszonnyal kapcsolatos kérdésekben rendelkezik szavazati joggal.

A Működési Szabályzat az elfogadás napján a lenti dátummal lép érvénybe, gondozásáért, megőrzéséért a mindenkor diákönkormányzat választott titkára a felelős.

Aláírási joggal a mindenkor megválasztott diákönkormányzat titkára rendelkezik.

Hely..... év ..... hó .....nap"

KÉRDÉS

Lehet, hogy mégsem ugyanúgy megy tovább a világ?